

**DESETA
OBLETNICA
SLOVENSKO-
GA DAUMA
V KEJPAJ PA
REČAJ
STR. 4-5**

**»MOJE
PORABJE«
STR. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 25. septembra 2008 ☼ Leto XVIII, št. 39

Szombathely, Sambotel, Steinamanger

»Gda nekak od daleč v Somboteu domau pride - iz Budimpešte ali Kermedina - leko vidi table, na šteraj piše v trej gezikaj ime varaša. Tau je dobro čütenje, ka ima naš varaš takšo bogastvo v imenaj pa v kulturi tö. Pri nas žive vküper dosta narodov v meri, manjšine bogatijo s svojov kulturov večinski narod,« - je začno svoj svetešnji guč dr. György Ipkovich, župan Sombotela na 5. Narodnostnom dnevi v Somboteli 20. septembra. (Slovenskoga imena na varaški tabljaj nega, tau so domanji Slovenci tak steli, ka je je malo pa so zvekšoga iz Porabja es prišli.) V muzejskoj vesi, v Škanzeni se je v šatori zbralo kauli tristau lidi, ka bi se - kak je v premianauči lejtaj že šega bila - manjšine v varaši bole spoznale med seuv.

Glavni organizatori programa so letos domanji Hrvatke bili, ranč tak, kak pred petimi lejtami, gda so vküper s Slovencami v varaši začnili premišlavati o Narodnostnom dnevi. Prva je več takši dnevov bilau indri v županiji, po vesnicaj, leta 2004 pa so oprvim prireditev pripelali v Somboteu. V varaši

Hrvaški mlajši iz Sombotela

Pevski zbor SKD Triglav, Subotica

živejo zvün Madžarov Hrvati, Nemci, Romi pa Slovenci.

Kak vsikšo leto, se je letos program pá začno z mlajšami iz narodnostni vrtcov pa šaul, štere majo v Somboteli samo Nemci pa Hrvat. Sledik so se na odri minjavale vözraščene skupine, ništerni so plesali hrvaške ali moderne plese, drügi so spejvali ali igrali. S slovenskimi pesmimi sta gorstaupile dve slovenske skupine, domanje *sombotelske Spominčice* pa njini gostje, Pevski zbor *Kulturnoga društva Triglav* iz vojvodinske Subotice v Srbiji.

Narodnostni den je zvün mrzloga vrejmena samo dvej hibe (napake) emo. Stariške so, gda so njini mlajši zgotovili na odri, včasik odišli domau. Tak je pri dosta skupinaj nej bilau zavole gledalcov. Drügo pitanje pa je, zakoj je trbölo na Narodnostni den pozvati vogrskes pesmare (šteri so ovak rejsan trno dobro spejvali), če je že tak predugi program biu. Vüpaismo se, ka do se organizatori iz svoji hib nika navčili, pa do za eno leto pá napravili veuko srečanje manjšin v Somboteli.

Slovenija: Ob 100-letnici rojstva pisatelja Miška Kranjca

GRENKI PREKMURSKI SMEHLJAJ

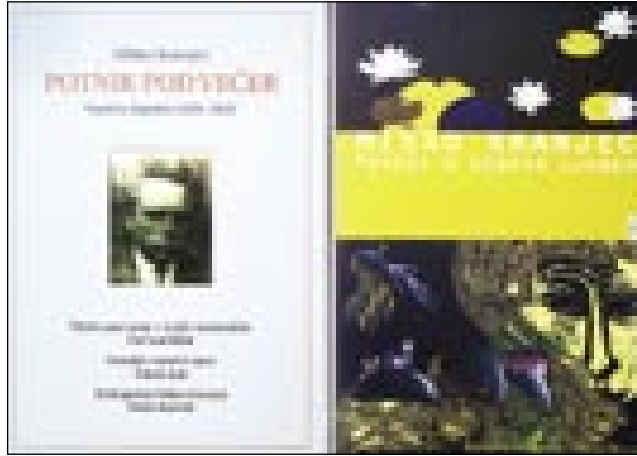
Naslov sem si *sposodil* pri Slavku Preglju, predsedniku Društva slovenskih pisateljev. Pod naslovom *Grenki prekmurski smehljaj* je predstavil življenjsko in ustvarjalno pot Miška Kranjca na literarnem večeru v avtorjevi rojstni Veliki Polani, ali *Poljani*, kot jo je imenoval pisatelj.

Tako na zunaj je dolgo kazalo, da bo Slovenija obrobno zaznamovala 100-letnico rojstva enega svojih najpomembnejših in najplodnejših pisateljev. Toda zgodilo se je drugače: v nekaj dneh so se zgoščeno zvrstili vsebinsko in tudi medijsko odmevni dogodki, ki so v Ljubljani, Veliki Polani in Senožetih v občini Dol pri Ljubljani dostojno počastili pisateljevo življenje in delo.

Uvodno dogajanje v Ljubljani je bilo v znamenju predstavitve dveh knjig, in sicer je založba Franc-Franc izdala knjigo Miško Kranjec *Potnik pod večer*, v kateri so narečna besedila, napisana med letoma 1925-1932, ki jih je v knjižno slovenščino prestavil Feri Lainšček, študijo za uvod v knjigo *Kranjčev narečni opus* je napisal Franci Just, doslej najboljše *bibliografijo* je zbral Franc Kuzmič. Študentska založba Beletrina je pripravila ponatis *Povesti o dobrih ljudeh*. Na začetku je objavljen *Nekrolog za Miška Kranjca*, ki ga je ob pisateljevi smrti leta 1983 napisal Feri Lainšček, spremno besedo pod naslovom *Roman o reki hrepenenja* je prispevala Helga Glušič. Novi knjigi sta založbi predstavili naslednji dan na Krančevi domačiji v Veliki Polani, za ljubitelje del Miška Kranjca pa je bil *Popotnik pod večer* predstavljen tudi v Murski Soboti.

Na dan predstavitve Kranjčevih knjig v Ljubljani je Društvo slovenskih pisateljev pripravilo v Cankarjevem domu literarni večer z naslovom

Strici so mi povedali. Sodelovali so literati iz sveta ob Muri: Štefan Kardoš, Karolina Kolmanič, Feri Lainšček, Tine Mlinarič, Ernest Ružič, Dušan Šarotar, Milan Vincetič in Vlado Žabot. Literarni večer je povezoval Franci Just, narečni tekst je brala Simona Zad-

ravec, dogodek je popestrila projekcija fotografij, ki jih je pisatelj sin Miško posnel v Prekmurju. Enako zastavljen literarni večer z istimi avtorji, recitalom Simone Zadravec in projekcijo fotografij so pripravili tudi v Veliki Polani. Vlogo povezovalca je prevzel Dušan Šarotar. Nastopila je tudi glasbena skupina Bela tenja. O življenju in delu Miška Kranjca je govoril predsednik Društva slovenskih pisateljev Slavko Pregl.

Govornik je povedal, da pisatelj mojstrsko opisuje prekmursko lirsko pokrajino in poudaril, da je Miško Kranjec »eden največjih sinov Primoža Trubarja, ki je pred petsto leti, obkrožen z mogočnimi drugimi jeziki, oblikoval slovenščino. Kranjec je stoletja kasneje, a v mnogočem v podobnih okoliščinah, nadaljeval in bogatil njegovo delo. Dati Slovencem knjigo v njihovem jeziku je Kranjcu uspelo v skoraj neverjetnem obsegu. Materialistični pogled na svet je Kranjca v prelomnih časih vodil k humanističnim idealom, v angažirano literaturo; bil je zagret za idejo pravičnosti, v katero

je verjel... Prekmurska lirsko pokrajina, ki jo mojstrsko opisuje in seveda ljubi Kranjec, ohranja svoje magične skrivnosti; njegova ljubezen do lepe besede je nekaj, kar še danes družijo izjemno generacijo sodobnih prekmurskih literatov; kot odmev njegove

ljubezni do slikarstva se zdi jo slikarji iz teh krajev, ki so eden vrhov sodobne slovenske likovne umetnosti... Tudi zaradi Kranjčeve literature se rojevajo ljudje z občutkom za veter.« Slavko Pregl je sklenil: »V Kranjčevi literaturi je na nekem mestu zapisano: *Eti počivle*. Po tem, kar je napisal, Kranjec prav nič *ne počivle*. Ves čas nam pripoveduje o življenju, o skrivnostih in o lepoti prekmurske pokrajine in ljudi, o življenju prekmurskih Evropejcev.«

V Senožetih, kjer je pisatelj preživel zadnjih deset let svojega življenja – pokopan je v rojstni Poljani – je bila osrednja državna proslava, kjer je govoril tudi predsednik države dr. Danilo Türk, pisatelj in njegovo delo je predstavil akademik dr. Franc Zadravec, najboljši poznavalec Miška Kranjca. V Senožetih so odprli spominsko delovno sobo Miška Kranjca, tam je tudi razstava pisateljevih fotografij, ki jih je posnel sin Miško, in razstava reprodukcij oljnih slik na platnu, katerih avtor je pokojni pisatelj. V bogatem kulturnem programu je plesala tudi folklorna skupina iz

Velike Polane in navdušila s spletom *Gostüvanje se slüži*. V Senožetih je Miško Kranjec napisal izjemen in hkrati popularen roman *Strici so mi povedali*, po katerem sta bila v režiji Franceta Štiglica posneta televizijska nadaljevanja in film.

Predsednik države dr. Danilo Türk je na državni proslavi, ki so jo pripravili na ploščadi Osnovne šole Senožeti, med drugim povedal, da pripada generaciji, ki je doživljala delo Miška Kranjca naravno. »Odraščali smo v času, ko je bilo vprašanje socialne pravičnosti največje, osrednje vprašanje naše družbe in ko je bil Miško Kranjec eden največjih glasnikov te ideje... Njegovo delo nam bo tako ostalo v spominu kot delo o težkih časih in razmerah, vendar nikoli kot delo, ki bi navajalo k pesimizmu ali umiku. To je bilo delo vere v človeka, delo o tem, kako človek lahko izboljša svoj položaj. Na Slovenskem se prepogosto predamo kakšni pesimistični misli, vendar je prav, da se zavedamo, da je optimizem tisto, kar pelje človeka naprej.« Župan občine Dol pri Ljubljani Primož Zupančič je ob odprtju spominske sobe dejal, da bo »takšna, kot je bila, ko je Miško Kranjec pisal lepo in prijazno besedo Slovencem, spominjala na ustvarjalca, ki

je svoje življenje posvetil prebujanju človeka v boljše, lepše in pravičnejše življenje.«

Ob počastitvi jubileja je skoraj odveč naštevanje njegovih del in poudarjanje, da je Miško Kranjec najplodovitejši slovenski pisatelj-pripovednik; o izvirihih za njegovo plodno pisanje je akademik Franc Zadravec v Senožetih povedal, da so »v občutenju moči in lepote besede, pesmi, glasbe in pokrajine, v duši vaškega proletarca ter izjemnem občutku za moč in čare ženskega ter moškega elementa, ki sta drug drugemu sreča in kdaj tudi nesreča.«

Kako mogočen je pisateljski opus Miška Kranjca, vidimo zdaj prvič zbrano na straneh knjige *Potnik pod večer*, kjer je objavljena doslej najpopolnejša bibliografija, ki so jo sestavili Janko Liška, France Dobrovoljc in pretežni del (1958-2008) Franc Kuzmič. Začeni s *Prišel je ... Tragična slika*. Novine, št. 17,18. Brez podpisa. Po avtorjevi izjavi njegovo prvo, leta 1925 natisnjeno delo. Naslednje leto je izšel *Špolarov Nacek*, kar je prvo Kranjčevo v knjižnem jeziku natisnjeno delo. Zadnji ali najnovejši, ravnokar natisnjeni knjigi sta že omenjeni roman *Povest o dobrih ljudeh* in narečna besedila *Potnik pod večer*.

Ernest Ružič

Lastnik tega bona dobi v restavraciji in hotelu Lipa v Monoštru do 31. decembra 2008 10 % popusta.

Ezen szelvény tulajdonosa 2008. december 31-ig 10 %-os kedvezményt kap a szentgottárdi Lipa étteremben és szállodában.

Predsednik R Madžarske je jubilej Slovenskega doma pozdravil v pismu

Predsednik R Madžarske László Sólyom je ob deseti obletnici Slovenskega kulturnega in informativnega centra na slovensko skupnost naslovil naslednje pismo, ki ga objavljamo v obeh jezikih.

Spoštovani!

Z veseljem sem sprejel zaprosilo Zveze Slovencev na Madžarskem, da izrečem pozdrav na slovesnosti v okviru Porabskih dnevov in 10-letnice obstoja Slovenskega kulturnega in informativnega centra. V času prireditve ob praznovanju obletnice se bom udeležil srečanja predsednikov držav članic Višegrajske četvorke, zato bom slovensko skupnost v naši domovini lahko pozdravil le iz daljave.

Slovenski in madžarski narod sta že od časov prihoda Madžarov na to ozemlje povezana med seboj. Skupna zgodovinska preteklost, evropski sistem vrednot, demokracija in zavezanost za pravno državo predstavljajo trden temelj miroljubnega in dobrega sožitja obeh narodov.

Posebno vrednoto dobrososedskih odnosov predstavlja dej-

stvo, da imamo enake poglede na pravice narodnih skupnosti, ki živijo v obeh državah, njihov razvoj pa štejemo za bogatitev večinske družbe in v njihovem interesu vodimo redne dialoge. Vsak sedmi državljani Evropske unije spada k eni od manjšinskih skupnosti. Tudi evropska reformna pogodba zagotavlja pravice manjšinam. Skupna naloga Evropske unije pa je odpraviti nenaklonjenost, ki jo je pogosto čutili v zvezi z manjšinskimi vprašanji, da bodo uveljavljanje manjšinskih pravic sprejemali kot naravno potrebo, ki pa ni le notranja zadeva posameznih držav. Po madžarski ustavi so narodne manjšine državotvorni dejavnik in so jim zagotovljene kolektivne pravice. Prepričan sem, da do rešitve položaja narodnih manjšin v Evropi vodita pojem kulturnega naroda, katerega temelj je skupna zgodovinska, kulturna in jezikovna identiteta, in priznavanje kolektivnih manjšinskih pravic.

Slovenija in Madžarska sta pozitivni primer za to, da v drugi državi živeči deli narodovega telesa tvorijo enoto z matično

državo na podlagi kulturne identitete, in priznavanje le-te je v dobro obeh držav in obeh narodov. Matične države pa imajo pravico zagotavljati de-

Obisk Lászla Sólyoma v Slovenskem domu leta 2005

lom svojega narodovega telesa v tujini vso pomoč zoper asimilacijo, ki jim grozi kljub vsem pravicam, ki jih uživajo. Pri tem ima pri nas posebno pomembno vlogo Slovenski kulturni in informativni center, ki sta ga pred desetimi leti skupaj odprla oba predsednika Milan Kučan in Árpád Göncz. Od tedaj je slovenski kulturni center delavnica za varovanje dediščine in

amaterskih dejavnosti. Moderna konferenčna in razstavna dvorana zagotavlja prostor številnim konferencam, posvetovanjem in stalnim razstavam,

v zgradbi pa je tudi sedež Zveze Slovencev oziroma v njej delujeta uredništvi časopisa Porabje in slovenskega radia Monošter. Jezikovna in narodnostna zavest Porabskih Slovencev se bogati in krepi tudi prek kulturnih skupin, in sicer devetih odraslih z več kakor sto člani in šestih otroških skupin, kar pa je še pomembnejše, da se njihova narodna identiteta prenaša na

mlajše rodove.

Kot najvišje priznanje temu visokemu, skupnemu rezultatu gre pripisati tudi obisk slovenskega predsednika Danila Türka, ki ga je prva uradna pot po prevzemu predsedniške funkcije vodila na Madžarsko.

Slovenska skupnost na Madžarskem je vzor tudi v tem, da se ne zadovolji le z ohranjanjem svojih, že izoblikovanih ustanov in sistema samouprave, ampak išče povezave tudi s slovenskimi organizacijami onstran meje. Tako že uspešno deluje Slovenska manjšinska koordinacija, ki povezuje organizacije Slovencev v Avstriji, Italiji, na Madžarskem in na Hrvaškem.

Ohranitev vsega tega je v našem skupnem interesu!

Želim, da še vnaprej ohranjate svojo slovensko identiteto, ki je vrednota tako za vašo matično državo Slovenijo, kakor tudi za Madžarsko, katere državljani ste. Pri tem bo Madžarska tudi v prihodnje podpirala Vašo skupnost. Želim Vam tudi, da bi se dobro počutili, da bi se počutili doma tukaj na Madžarskem!

László Sólyom

Tisztelt Ünneplő Közösség!

Örömmel fogadtam el a Magyarországi Szlovének Szövetsége felkérését, hogy köszöntsem a Szlovén Rába-menti Napok rendezvényét, és egyúttal a fennállásának tizedik évfordulóját ünneplő Szlovén Kulturális és Információs Központot. Az évfordulás ünnepség időpontjában a Visegrádi Négyek elnöki találkozásán veszek részt, így csak távolból nyílik lehetőségem köszönteni a hazánkban élő szlovén közösséget.

A magyar és szlovén nép a honfoglalás óta kapcsolatban áll egymással. A közös történelmi múlt, az európai értékrend, és ma, a demokrácia és a jogállamiság iránti közös elkötelezettségünk olyan szilárd talapzat, amelynek alapján a két nép mindig békésen, jó viszonyban élt egymás mellett.

Jószomszédi kapcsolatunk kü-

lönleges értéke, hogy az egymás államaiban élő nemzeti közösségeink jogairól azonosak a nézeteink, fejlődésüket a többségi társadalom gazdagításának tartjuk, érdekükben rendszeres párbeszédet folytatunk. Az Európai Unióban minden hetedik polgár valamely kisebbséghez tartozik. A Reform Szerződés is garantálja a kisebbségi jogokat. Am közös feladatunk, hogy az Unión belül a kisebbségi kérdésekkel kapcsolatban gyakran tapasztalható idegenkedést eloszlássuk, a kisebbségi jogok érvényesítését természetes igényként fogadtassuk el, amely nem az egyes országok belügye.

A magyar alkotmány a nemzeti kisebbségeket államalkotó tényezőnek tekintti, és kollektív jogokkal ruházta fel őket. Meggyőződésem, hogy a közös történelmi, kulturális és nyelvi identitás alapján álló, kulturá-

lis nemzetfogalom, valamint a kollektív kisebbségi jogok elismerése vezet a nemzeti kisebbségek helyzetének megoldásához Európában.

Szlovénia és Magyarország pozitív példával szolgálhat arra, hogy a másik országban élő nemzetrészek az anyaországgal kulturális identitás alapján egységet alkotnak, s ennek elismerése mindkét állam és mindkét nemzet javára válik. Az anyaországoknak pedig joguk van arra, hogy külföldi nemzetrészeiknek minden segítséget megadjanak a még a jogok teljessége ellenére is fenyegető asszimiláció ellen. Ebben játszik kiemelkedő szerepet hazánkban a Szlovén Kulturális és Információs Központ, amit tíz évvel ezelőtt a két köztársasági elnök, Göncz Árpád és Milan Kučan közösen avatott fel. Azóta a Központ a szlovén közművelődés, a hagyomány-

őrzés és az amatőr művészeti tevékenység műhelyévé vált. A modern konferencia és kiállító terem számos konferenciának, tanácskozássnak és állandó kiállításnak ad otthont, de ez az épület egyben a Szövetség székhelye, illetve itt működik a Porabje újság és a Szentgotthárdi Szlovén Rádió szerkesztősége is. A Rába-vidéki kulturális csoportok, a száznál is több lelkes taggal rendelkező kilenc felnőtt és hat gyermekcsoport révén is gazdagodik és erősödik napjainkban a Rába-vidéki szlovének nyelvi és nemzetiségi öntudata, sőt ami ennél is fontosabb, áthagyományozódik nemzeti identitásadatuk.

E kiemelkedő, közös eredmény legmagasabb elismeréseként kell értékelni Danilo Türk elnök úr látogatását is, hiszen beiktatását követően első hivatalos külföldi útja Magyarországra vezetett.

A hazánkban élő szlovén közösség abban is példát mutat, hogy nem elégszik meg azzal, hogy megőrzi a már kialakult intézményeit, önkormányzati rendszerét, hanem kapcsolókat keres a határon túli szlovén szervezetekkel is. Ma már sikeresen működik az ausztriai, olaszországi, magyarországi és horvátországi szlovén szervezeteket összekapcsoló Szlovén Kisebbségi Koordináció.

Mindezek megőrzése közös érdekünk!

Kívánom ezért Önöknek, hogy továbbra is őrizzék meg szlovén identitásukat, amely egyaránt érték anyaországuknak, Szlovéniának és Magyarországnak, amelynek állampolgárai. Ebben Magyarország a jövőben is támogatni fogja közösségüket. De azt is kívánom, hogy érezzék magukat jól, érezzék magukat otthon Magyarországon!

Sólyom László

OD SLOVENIJE...

Türk govoril ob 20. obletnici Magne Chartre Universitatum

Predsednik republike Danilo Türk se je v Bologni udeležil slovesnosti ob 20. obletnici Magne Chartre Universitatum, kjer je imel osrednje predavanje o pomenu akademske svobode v današnjem času. Kot je dejal, je akademska svoboda že od nekdaj bistvena za sam obstoj evropskih univerz. Poleg osnovnega namena akademske svobode, da štiti univerze, profesorje in študente, je predsednik republike naštel še tri dodatne funkcije, zaradi katerih je akademska svoboda pomembna v današnjem času. Kot prvo funkcijo je opredelil vzpostavljanje enotnega evropskega intelektualnega in raziskovalnega prostora, ki bo postal orodje za krepitev ustvarjalnega potenciala Evrope. Drugi namen akademske svobode je po predsednikovih besedah omogočiti obsežno razpravo o potrebnih reformah poučevanja, ki bodo zagotovile zaposljivost diplomantov in jih usposobile za reševanje problemov. Kot tretji in morda najpomembnejši namen akademske svobode v današnjem času je predsednik republike navedel oblikovanje novih modelov globalnega sodelovanja na področju visokega šolstva ter vzpostavitve Evrope kot ključnega vzpodbujevalca kreativnosti in razvoja na globalni ravni.

Magna Charta Universitatum je dokument, ki so ga septembra 1988 podpisali rektorji evropskih univerz, ki so se zbrali v Bologni ob devetstoletnici najstarejše evropske univerze.

Vseslovensko srečanje mladih

V Cistercijanskem samostanu v Stični je v soboto potekalo vseslovensko srečanje mladih, na katerem se je zbralo okoli 8000 mladih, pa tudi 12 slovenskih škofov, apostolski nuncij in med 180 in 200 duhovnikov. V Stični se je začelo tudi Leto mladih, ki bo potekalo pod geslom, ki ga je sveti oče izbral za letošnji svetovni dan mladih in ki je bilo tudi geslo letošnje Stične: »Prejeli boste moč, ko bo prišel Sveti Duh nad vas, in boste moje pričel!«.

Deseta obletnica Slovensko

Deset lejt je v življenji cejloga človeštva tak malo časa, ka se ranč ne merka, v življenji enoga človeka nej malo, spoj pa zdaj nej, gda lejta tak odletijo, ka je skurok vpamet ne vzememo. V življenji inštitucije (intézmény), kak je Slovenski daum v Varaši, je pa že zavolé časa, ka se leko premisli, ali je izpuno vse vüpanja, ka smo je meli pri njegvom »rojstvi«. Tau, ali je te dom samo telko sposoben, kelko se zdaj godi v njem pa v zvezi z njem, mora razčistiti vsakši sam pri sebi, tak tisti, steri vodijo (vodimo) te dom (ene dele doma), pa tak tisti, za stere je biu zozidani. Zdaj pa raj nazaj k svetki.

Mlajši so s pomočtjauv tetice Magde mejsili pa pekli figice

Vse za mlajše

Slovenski daum je že dopodneva puni bijo z mlajši, lerancami, školniki pa stariši. Najprva so si poglednili lutkovno igro šaularov iz soboške II. šaule, potejm so

spekli. Tretja skupina je pripravljala sadno solato (gyümölcsaláta), stera je do zadnjega betva sfalila. Če za vse tau mlajši nejso meli volau, so leko sprobali, kak so flajnsni pri aerobiki ali se

Lončarska delavnica je vsigdar puna bila

se pa razdelili po delavnicaj. Eni so sprobavali, če do znali šticii ali pütro napraviti iz gline (agyagból). Ništrni, steri v Števanovcaj tō ojdijo na lončarski krožek, so že trno flajnsno delali. Pá druga skupina je mejsila testau, vörezala figice, stere so jim potejm v künji hotela Lipa

samo vozili z ringišpülom, skakali napinjenom gradi... Ranč tak je bilau popodneva tō, samo te so prišli ešče menkši, mali mlajši iz vrtea s svojimi vzgojiteljicami pa starišami.

Vse za düšo

Med tejm, ka so se mlajši

veselo špilali v Slovenskom daumi, so se vözraščeni iz rano čakala pihalna godba (fúvószenekar) iz Trebnjega.

Kakkoli ka je malo dež üšo pa mrzlo bilau, mlajši so se veselo vozili z ringišpülom

vsej vasnic Porabja, Varaša, Sombotela, Budimpešte pa Mosonmagyaróvárá zbirali v baročnoj cerkvi sv. Gotarda. Med starimi stejnam se je pá čüla slovenska sveta pesem od Mešanoga pevsokoga zbora A. Pavel, pá smo leko

Mladi muzikantje so je spravi li dobro v dobro volau. Puna dvorana se je leko veselila pisanomi programi. Najbola sta se vendrik publikli vidla dva mlada harmonikaša, obadva virtuoza na svoji harmoniki. Ešče v osemdeseti

Puna cerkev sv. Gotarda

poslušali slovensko pridigo od gospauda Lojzeta Kozara iz Odranec, steromi je pri mešüvanji pomagó gospaud Dejan Horvat iz Markovec. Na drugi den 10. oblejtnice Slovenskoga doma je bijo svetek zdigavanje križa, zatok so gospaud Kozar v svoji pridigi gučali o zdigavanji Slovincov v Porabji, in tau na trej področjih: na vörskom, na kulturnom pa na gospodarskom.

Gda je lüstvo prišlo vö iz cerkve, ji je pred gledališko dvo-

lejtaj smo se manjšine v Železni županiji (Hrvati, Nemci, Slovenci) vsikšo leto srečali na narodnostni dnevaj. Te smo se bola poznali med seboj. Po spremembi sistema so tej programi zamrli, stiki tō. Sodelavke Slovenske zveze, stere sta organizirale te den, ste tak mislile, ka bi nej škau dilo pa začniti sodelovati. Tak so letos na sprtolejt folkloristi z Gorenjoga Senika gorstau pili v Petrovem Selu, zdaj so pa oni vrnili nastop. Mlašeči pevski zbor z gorenjeseničke

ga dauma v keipaj pa rečaj

šauale – kak vsigdar – zdaj je

tö z veliko volauv popejvo porabske pesmi, ešče z vekšo volauv pa te, gda ji je na harmoniki sprvajo Benjamin Sukič. Kak je povezovalka programa Klara Fodor pravla, sve-

vo z vero in kulturo.

Vse za tejšo

Vej se je pa tejši tö nej prizaneslo. Po kulturnom programu se je kakšni 300-350 ljudi zbralo v velkom šatori

Mojstra na svoji harmoniki Miha Debevec in Mitja Jeršič

tek Slovenskoga doma ne more miniti brez domanje rejči. Skeč Mikija Roša Čisto pa zamazano je zašpilo

pri Slovenskom daumi, gde so je čakale dobraute, stere so pripravili flajnsni küjarge restavracije Lipa. Lepau pre-

Hrvaška folklorna skupina iz Petrovega Sela

Duo Fodor (Klara Fodor, Marijana Fodor). Posrečeni snažilki s svojimi željami pa idejami sta spravili v smej mlade in stare. Igra je skurok kak gledalo gnešnjoga svejta, gde tisti, steri pošteno dela, nikam ne pride. Malo politike, malo seksa, malo gospodarstva, dapa vse samo do prave mere in z okusom. Pa če rejsan se je program malo zavlejško, vejndrik nikoma nej bilau žau, ka je tau soboto preži-

En tau razstave domanji dobrot

strejši dugi sto (ruski bife) je ponüjjo nika za vsakšoga. Tisti, steri si je želo toplo ge-

Mlašeči pevski zbor ZS z gornjeseniške šauale

sti, ga je najšo, steri je bole vegetarijansko usmerjen, je leko vöodebrau med šalatami, steri je za mesau, je tö

stavnoj dvorani je bijo vöskladjeni domanji pokaraj, pogače, bejklinge... Dapa

kak! Ka je veselje bilau gledati. Gospa Urbas iz Selnice ob Dravi je ejkstra nadarjena (tehetséges) tau pripravlat.

Na odri Duo Fodor: Klara in Marijana Fodor

nej lačen ostano. Če si je pa stoj zaželo dobrote z žara, ji je leko daubo. Pa naj ne pozabim! V raz-

Tak lepau je bilau napravleno, ka mi je bilau skurok žau, gda so lidgé začnili dje-mavati pa koštavati. Dapa ka si moramo, za tau je bilau napravleno.

Deseta obletnica Slovenskoga dauma se je zaključila z veselicev pa ognjemetom (túzijáték). Stau pa stau mali zvezdic na nočnom nébi naj bi nas spominjalo na tau, ka moramo napraviti stau pa stau mali stopajov za tau, ka bi Slovenski daum baukše slüžjo svojimi nameni, ohranitvi in razvijanju slovenske skupnosti ob Rabi.

Marijana Sukič

... DO MADŽARSKE

Poslanci so pobudo za razpustitev parlamenta zavrnili

Parlament se je 15. septembra sestel na prvi seji v jesenskem obdobju, na kateri so poslanci glasovali o razpustitvi parlamenta, za le-to so pobudo dale opozicijske stranke. Pobudo so poslanci zavrnili. Razpustitev je podprlo 171, proti pa so glasovali 204 poslanci.

Kornél Almásy je umaknil kandidaturu za predsednika demokratske stranke (MDF)

Kornél Almásy je na seji demokratske stranke 13. septembra izjavil, da ne kandidira več za predsednika stranke. Tako bo na volilnem občnem zboru stranke, ki bo 27. septembra, kandidirala le dosedanja predsednica stranke, Ibolya Dávid. Almásy je svojo odločitev utemeljil s tem, da notranja razdeljenost škodi stranki in da je politična smer Ibolye Dávid prava, zato je svoje privržence pozval, naj podprejo predsednico in njeno ekipo.

Na dnevnem redu parlamenta je predsedovanje Madžarske Svetu EU

Predsedovanje Madžarske Svetu EU leta 2011 bo stalo približno 34 milijard forintov, če bo parlament predlog o tem sprejel. Ta znesek bi kril priprave na predsedovanje, stroške usposabljanja ter investicij in prireditev. Predlog zakona, ki za naloge predsedovanja za naslednje leto določa 8,2, za leto 2010 10,4, za 2011 pa 15,1 milijarde forintov, je Odbor parlamenta za evropske zadeve zavrnil.

Programi, prireditve

- 26. septembra organizira Porabsko kulturno in turistično društvo konferenco z naslovom Ljudsko stavbarstvo v Porabju. Konferenca, ki se bo začela ob deveti uri, bo v Slovenskem domu v Monoštru.
- 27. septembra bo Komorni pevski zbor ZS iz Monoštra nastopil na Srečanju pevskih zborov v Mariboru.

»Moje Porabje«

S tejm naslovom (cím) je bila oprejšta fotografska razstava našoga kolega Karčina Holec na predvečer Porabskoga dneva v Slovenskom kulturnom in informativnom centru. Kejpi,

v svoj objektiv pa s tejm rejšiti minljivosti, od smrti. Stara krnica, na stenau povejšena je leko simbol samote, o iži, s stere se lüšči omet, ne vejmo, če ešče živijo v njej lidgé, vejmo

vesele, leko žalostne – se skrivajo skrivnosti (titkok). Žalost, trpljenje, veselje, osamljenost so z ejkstra krepkimi potezami (vonások) napisani na lice porabskoga pa goričkoga človeka, obrazi so kak globko preorana njiva, pa dun lejpi.

Na otvoritvi je sam fotograf pravo o sebi: *»Moram povedati, ka sam dja nej vónavčeni fotograf. Istino, dobre kejpe delati se ne more s knjig navčiti, dosta pa dosta moraš fotografirati, dočas, ka začneš razmeti, ka je fotografiranje. Pred osemnajstimi lejti, gda sam pri novinaj Porabje začno delati, sam tau mislo, ka kejpe delati vsakši zna. Poklačiš fotoaparát pa je gotovi kejpe. Več lejti kasneje sam samo vido razliko med fotografijami, štera so dobre pa štera nej. Leko povejm, ka fotografirati nej leko delo, kak sam dja tau na začetki mislo. Pri ednom kejpi dosta pa dosta vse mora štímati:*

moment, svetloba, kompozicija pa leko povejm, ka tau nagnauk rejdko se posreči vküpprínesti. Moj cilj je biu s tejm kejpi, naj vam pokažem en tau mojoga, vašoga Po-

Porabje, tau pomeni meni Porabje. Vü pam, ka sam nej skaus krivoga gledala gleda pa fotografiro. Pa tau tö, da de se vam vidla ta razstava, ta lejpa krajina ob Rabi.«

Na otvoritvi razstave (z leve): harmonikaš Stanko Črnko, avtor fotografij Karči Holec, generalni konzul R Slovenije v Monoštru Drago Šiftar in predsednik ZS Jože Hirnök

En tau publike na otvoritvi razstave

stere je napravo od Senika do Verice pa ešče malo prej nekdanje granice tö, kažejo na tau, ka žalüje za vsem tistim, ka je staro, ka prnej, ka nanikuj pride, zatok vse tau šče zgrabiti

pa, ka so njene stejne vidle dosti žalosti pa veselja tö. Med lidami išče obraze, steri »gučijo«. Za vsakšim portretom se skriva življenjska zgodba človeka, v vsakši očaj – leko so

rabja. Leko bi povedo samo tau tö, ka mojoga Porabja, zato ka je tau Porabje, ka ga tü vidite, je tašo Porabje, kak ga dja vidim s svojimi očami, prejko svojoga objektivu. Leko bi pravo, ka tau je moja

Razstavo je odpro generalni konzul mag. Drago Šiftar, steri je zaželo, naj bi bilau v Porabji vse več takšni ustvarjalni (alkotó) lidi, kak je Karči Holec.

M. Sukič

Trno lepau se zahvalimo vsejm za pomauč

13. septembra 2008 je Slovenska zveza v Varaši pripravila 17. Porabski den pa 10. jubilej Slovenskoga kulturnoga pa informativnoga centra. V cejlodnevnom programu je dosta lüdi sodelovalo, pomagalo ali pa že vnaprej delalo. Zatau se želijmo prejko novin tü trno lepau zavaliiti vsejn konkretno.

Svetešnje slovensko mešo so slöjžili gospaud župnik fare Odranci v Prekmurji s pomočtjauv gospauda Dejana Horvata, župnika v Markovci. Pozdravili so v vgrskoj rejči varaški gospaud Ferenc Rimfel tö. Slovenskiva dvornicka sta bila Tomaž Ropoš pa Martika Ropoš iz Slovenske vesi. Štenjé sta štejla Agi Tonweber pa Zoli Majcan. Slovensko liturgijo je spejvo MePZ Avgust Pavel ZSM Gorejnji Senik, na orgli je igro Ciril Kozar iz Martinja.

S svojim kulturnim programom so polepšali svetek Pi-

halni orkester (fúvoszenekar) iz Trebnjenga v Sloveniji, Folklorna skupina Gradišče Hrvaskoga kulturnoga dröjštvu Petrovo Selo, Duo Miha Debevec na diatonični, Mitja Jeršič na klasični harmoniki, pevski zborček ZSM z gorejnjeseničke šaule pa Duo Fodor gledališke držine Nindrik-indrik ZSM. Za pozdrave pa gouče se zahvalimo vsejm, stere je že po imenu napisala v svojom članki avtorica Marijana Sukič.

Fotorazstavo z naslovom »Moje Porabje« je pripravo fotograf Karči Holec.

Gastronomsko razstavo je pripravila Magda Urbas iz Selnice ob Dravi iz tisti spečeni pogač pa pokarajov, stere so naslednje ženske na prvo rejč s srca rade vole spekle: Cilika Lazar z Dolejnjoga Senika, Klara Rogan pa Marija Gašpar Vajda iz Sakalauvec, Marija Šömenek, Marija Lang pa Rejza Kozo iz

Slovenske vesi, Margita Korpič pa Majči Dančec iz Traušča, Rejza Pinter pa Aranka Schwarcz iz Varaša, Ana Ropoš iz Števanovec pa Magda Urbas iz Selnice ob Dravi.

Pod vodstvom Janeza Urbasa je večer piknik pripravilo Dröjštvu Janeza Urbasa občine Selnica ob Dravi. Razstavo ljudske obrti so pripravile pa delo nota kazale Micka Ropoš pa Helga Škaper z Gorejnjoga Senika, Marija Čato z Dolejnjoga Senika, Ana Ropoš iz Števanovec pa Margita Korpič iz Traušča.

Pri mlašečom programi

Pred podnevom pri šaularski mlajšaj so programe, delavnice vodili Magda Rogan z Gorejnjoga Senika, Anica Salai pa Andi Bánfi Gombaš iz števanovske šaule, lončar Štefan Zelko iz Lemerja z Lacijom Kovačom iz števanovske šaule, Iluška Nagy iz Slovenske vesi, Joži Hegyi iz varaške šaule, lerence OŠ II. iz

Murske Sobote, iz stere šaule so mlajši zašpílali lutkovno igro. Drügi školnicke pa lerence z gorejnjeseničke, števanovske šaule - steri so pohvalo vrejdní, ka so prišli v velkom številu - pa varaške gimnazije, so pa bili drüгим na pomauč pa so skrb meli mlajše, naj vse srečno bau spelano.

Pri mali mlajšaj iz vrtcov z Gorejnjoga Senika, Dolejnjoga Senika, iz Sakalauvec, Slovenske vesi, Monoštra pa Števanovec so pa bili na pomauč vzgojiteljice Iluška Nagy iz Slovenske vesi pa Judita Kardoš iz Monoštra, Marija Čato z Dolejnjoga Senika, Marija Šoš z Gorejnjoga Senika, Ildiko Črenko Kern pa Erži Nemeš iz Sakalauvec, Agica Holec iz Števanovec. Na našo velko veseldje je pauradno starišov prišlo z mlajši, največ z malimi, steri so ji pomagali skrb meti.

Pri cejlodnevni programaj so

ške na pomauč bile lerence Ildiko D. Treiber z gorejnjeseničke šaule, Anica Salai iz števanovske šaule pa Marija Kühar Grebenar členica predsedstva Zveze z Dolejnjoga Senika. Za pogostitev smo prosili restavracijo Lipo, vsi delavci Porabje d.o.o. so 10. jubilej Slovenskoga centra svetili z rednim pa flajsnim delom. Slovenska zveza ranč zatau želi pogostiti vse delavce d.o.o.-ja pa Zveze, naj do gnauk oni tü leko vsi vküper kak gostje, gda do meli čas se vónagončati pa se padašivati med seov.

Tau, ka smo meli za koga delati pa se brigati, se s srca zavalimo vsejm lidam, steri so vküper želeli svetiti iz Budimpešta, Sombotela, Mosonmagyaróvára pa kaulek tej varašov, iz Porabja pa Slovenije, posaba vsejm mlajšom pa njinim starišom, školnikom pa vzgojiteljicam.

Klara Fodor sekretarka

OTROŠKI

NAŠA ZLATA
RIBICA

Svejt je čüdno vküper napravljeni. Lidge ne võrvlejo najbolje, ka bi se godili čüdeži. Depa po drugoj strani bi trno radi bili, ka bi se godili. Te je pa sploj nej čüdno, ka v zlate ribice ne võrvlejo, bi je pa radi meli bar v bližnjom potoki. Pa ništerni ranč ne vejo, ka una rejsan tam živé.

SLOBOD

Pride takšen čas, ka si človek ne more mesta najti. Takši grata, ka nikšnoga mira nema. Mujs njemi trbej nika oditi. Pa vzeme sloboud pa odide živet nikam indrik. Pa je z ribami ranč tak. Pa z zlato ribico tö.

Plavala je gor pa doj po potoki. Že na daleč se je vidlo, ka je nej vse vredi z njou. Nindri si je nej mesta mogla najti. Že dugo je nej nikomi nikšno želenje võspunila. Več jo je nej nika migalo. Če povejmo po istini, se njoj je v potoki sploj več nej vidlo. Zato se je tak ravnala tö.

- Ka me spitavaš od toga! Bole pitaj svojo mamo! Naj ti una povej, če se za tak čedno drži, - je skur lajala na edno mlašečo ribo.

- Ka me pa briga, če se je voda znouva zgrdila. Tou nej moja briga, - je nej škela poslušati, ka je nekak znouva nika lagvoga vlejo v potok.

- Vi samo mejte svetek punoga mejseca. Mene tou nika ne briga! Tou je vaš nej pa moj svetek, - je nej škela priti svetit k staroj vrbi. Ribe v potoki so se spitavale, ka njoj je, ka je takšna gé. Una pa je že vedla, ka vzeme sloboud. Pa njim je tou vöovadila tö. Ka njim je tou prajla, že je odišla tö. Brž je prišla na kraj potoka, ta, na tisto mesto, na sterom nut v Rabo priteče. Pa je plavala tadale po Rabi. Tiste ribe so jo nej poznale. Gledale so jo, ka una iške med njimi. Vej pa une svojo zlato ribo majo. Pa so njoj tou prajle tö.

- Vkráj se znosi od nas, - so kričale za njou.

Zato je plavala tadale. Prišla je na tisto mesto, na sterom eden drugi potok pride v Rabo. Pa je šla po potoki tagor. Trno se njoj je povido tisti potok. Vcejlak ovakšen je biu kak njeni domanji. Pa kak šörki pa kak globki pa kak brž je teko.

- Na, zdaj de tou moj nouvi doum, - si je prajla pa si odabrala edno mesto pod brgoum.

Neje dugo bila tam. Že tak včasín jo je odgnala edna druga riba. Tam je una doma, nej pa nikšna pritepena zlata ribica, njoj je prajla. Una pa je iskala tadale, gde bi mejla svoj doum. Iskala ga je pa iskala, dokejč je nej srečala domanjo zlato ribico. Nej jo je poglednola najbolje lepou. Sploj je nej bila vesela.

- Zlata pajdaškinja, - njoj je prajla. - Lepou, ka si nas prišla malo poglednot, depa ge sam v tom potoki zavolé. Zato ne moreš ostanoti med nami. Malo si eške leko tü, po tistom pa boš mogla iti domou.

Depa zlata ribica je več nej mejla douma. Una je sloboud vzela. Kama naj dé inan, njoj je tumačila.

- Tou nej moja briga! Tou si sama tak škela, - njoj je prajla zlata pajdaškinja.

Tak nagnouk si je nebesko želejla biti v domanjom potoki. Tak, ka se je za njou vse oblisnola, tak je plavala nazaj domou. Eške pred večerom je doma bila. Na, neje vejdlá, če je tou eške itak njeni doum. Depa gda je vidla, ka so bile ribe vesele, je vejdlá, ka je domou prišla. Pa je brž vrejd vzela vse nevoule, ka so se zgodile brezi nje.

- Na, vse je po starom, depa zatoga volo vejm, ka sam doma gé, - si je zdejnola pa čakala, ka jo stoj zgrabi, ka njemi želenje võspuni.

Miki Roš

ALI STE VEDELI ...

ALI JE MAVRICA LAHKO
OKROGLA?

Mavrica ima vedno obliko dela krožnice. Spodnjega dela kroga navadno ne vidimo, ker so tam tla. Če bi se peljali z letalom in bi bilo Sonce za nami, bi lahko pred nami opazili mavrico v obliki celotnega kroga. Okroglo mavrico lahko opazimo tudi v gorah, ko je v dolini megla, Sonce pa za našim hrbtom.

Slovarček:

mavrica - szivárvány

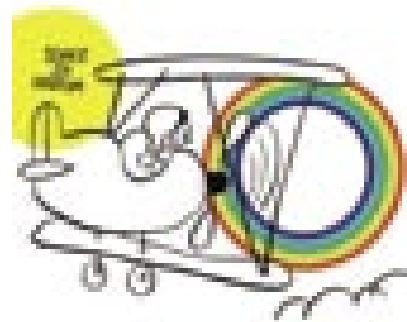
vedno - mindig

tla - talaj

letalo - repülőgép

oblika - forma

opaziti - észrevesz

(Vir: www.h-e.si)

KOTIČEK

Pismo iz Sobote

Nouvi svejt

Lüblene moje, dragi moji! Mojoj tašči Regini, trno čednoj ženski, se je vcejlak zmejšalo, vcejlak so se njoj mozge kouli obrnoule. Pa za vse tou so krive naše slejdnje volitve (választások), gda smo ludi za parlament vöodabejrali. Gvüšno vejte, kak tou dé, vej pa z oprejtimi očami ojdite po svejti. Skur vseposedi je gnako. Obečavanje, obečavanje, obečavanje pa li samo obečavanje, kak de nam po novom nagnouk dosta boukše, dosta, dosta boukše, najboukše! Kak če bi se po volitvaj zgodila nikšna čelarija, po steroy se rejsan vse vcejlak vömini. Nagnouk ta nam začnola tečti med pa mlejko, bukse pa do pune pejnez. Zvekšoga njim lidge ne võrvlejo najbolje. Gestejo pa takšni tö, ka njim võrvlejo, ka do vöodabrani v parlamenti skur supermani. Na, takšna je gé moja tašča Regina, trno čedna ženska, tö.

Bila je slednja nedela. Ob sedmi večer so se volitve zgotovile. Gori je vužgala teve pa gledala, kak so šteli, sterim je ljudstvo najbolje zavüpalo. Pa iz vöre v vöro je tak vövidlo, ka do njeni največ svoji ludi meli v parlamenti. Pa je tak bilou tö. Boug moj, kakšna sreča je tou bila. Skur se je na polonje ftrgnola od veseldja. Plesala je pa spejvala, kak bi se njoj kaj vtrgnolo v glavej. Zato jo je moj sin

pito, ka se z njou godi.

- Nika se ne godi, nika se ne godi. Samo se nouvi žitek sveti, se nouvi žitek sveti, je popejvala, kak bi bila na evroviziji.

Po službi nas je doma čako obed, ka sam ga eške nej vido. Pet fele najbolje dragoga mesa je bilou na stoli. Vsevküper je bilou gestija za dvajsti ludi, nej pa za pet, na ledi se je la diu francuski šampanjec. Vsi smo samo z debelim gledali. Moja tašča Regina, trno čedna ženska, je bila oblečena v vcejlak nouvi gvant.

- Ka pa gledate tak z debelim, nas je zvala za sto gejt. - V nouve čase, v nouvi svejt smo nuta stoupili. Od gnes tadale leko živemo kak lidge, nej pa kak kakšni koudiške. Tou so moji tak naprajli.

Niške jo je nej najbolje razmo. Zato smo jo pitali, ka so tou njeni naprajli.

- Vej pa uni so zdaj gé najbolje prejdnji v parlamenti. Pa so obečavali, ka de se žitek vcejlak vöminiu, gda do uni najbolje naprej valaun. So nam obečali, ka nam uni zdignejo naš standard, ka de vse ovak, kak je bilou do tejga mau, ka mo boukše živeli, ka de vse bole falo pa ...

Na toum mesti sam njoj mogo v rejč stoupiti, ka so tou bila samo obečavanja. Ka uni vse-

fele obečajo, spunijo pa skur nika nej. Nej si je dala valati.

- Ne guči ti meni! Gvüšno ka de tak, zato sam že eno mlado deklo gora vzela, ka de nam ram vred gemala, ka de nam küjala pa meni pomagala. Vej pa zdaj dun penzije tak skoučijo pa vaše plače, ka jo leko gora vzemem. Vej nam pa nejso lažali. Nika so nej lažali, ka so trno pošteno pa tak za istino gučali.

Bole, ka smo njoj škeli prajti, naj ne võrvle vsikšnomi obečavanji, bole se je korila z nami, ka njeni gvüšno ne lažajo. Leko, ka drugi lažajo, depa njeni gvüšno nej. Zato si je že naroučila eden nej najbolje fal auto, ka de se una zdaj tö vozila kouli kak vsikši pošteni človek. Pa si šké küpiti eške vsefele drugo tö, ka de v toum novom svejti pejnez kak blata. Vej de tou gvüšno tak, ka so njeni nej nika lažali. Nouvi svejt je gé zdaj tü, pa tomi niške ne smeje nika prouti prajti. Samo Boug vej, kelko de nas té nouvi svejt košto.

Ja, lüblene moje, dragi moji, tak se njoj je ftrgnolo v glavej, ka võrvle, ka političarge ne lažajo. Brodim si, ka je vam glava trejzna ostanola, zato mi tadale bojte zdravi, lejpi pa radi se mejte.

Miki

MLAŠEČI

